

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristo stopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 8 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Donisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Poziv na naročbo.

Vse gg. dosedanje naročnike, katerim naročnina poteče konec septembra in druge narodnjake vabimo na novo naročbo „Slov. Naroda“.

„Slov. Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za četrt leta 3 gld. 30 kr.
Za mesec oktober 1 " 10 "
Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za četrt leta 4 gld. — kr.
Za mesec oktober 1 " 40 "

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr.
Po pošti sprejemati " " 3 " — "

Administracija „Slov. Naroda“.

Prvi zbor slovensko-štajerskih učiteljev.

[Izv. dop.]

(Dalje.)

G. Poljanec poroča, kakošno tedensko knjigo je sestavilo breško i. f. d. učiteljsko društvo in pravi, naj bi se vsi oddelki v eno pisali, a z ne enakim črnilom, da se tako potem na mah človek lahko orijentuje. G. Lapanje temu ugovarja, ter pravi, da je veliko prostee, če se ima za vsak oddelek posebna knjiga. G. Jarec pravi, naj bi tedenska knjiga imela ne samo rubriko za slovensčino temveč tudi za nemščino (kar je uže tako. Pis.) in nasvetuje naj bi se predmetje v istem jeziku pisali, v katerem so n. pr. slovenski naj bi se slovensko, a nemški nemško zapisoval.

Na to mu posamezni gg. učitelji ugovarjajo rekoč, da je to čisto administrativna knjiga in se torej piše pri nas slovenski in pri družih narodih tudi v njihovem jezici. Zbor končno sklene naprositi dež. šol. svet, naj blagovoli izdati formulare za tedensko knjigo po najboljših načelih, a za slovenske šole v slovenskem jeziku. Preide se potem k tretji točki, ki se glasi: Po katerih načelih se je ravnati pri narekanju domačih nalog z ozirom na direktno podučevanje in samoučenje učencev, kakoršno je osnovano po izglednih učnih načrtih? O tej točki temeljito poroča gospod Boštijančič ter končno nasvetuje naj se sl. zbor izreče za kar mogoče malo domačih nalog, ker bi veliko nalog trebalo dokaj časa, katerega pa učitelj nijma po novih učnih načrtih.

G. Lapanje nasvetuje naj se naloge dajo z ozirom na čas podučevanja; če je dalje časa šola manje nalog in nasprotno.

Vendar se končno sprejme g. Boštijančičev predlog.

Preide se k četrti točki: o čitankah. G. Pernišek v temeljitem govoru v tej točki poroča in pravi, da sedanje čitanke nikakor ne zadostujejo, ker so v njih premalo zastopane realije a toliko več sv. pismo. Mej drugim navaja, da n. pr. o zgodovini nij drugega notri, kakor kako je včasih kak vladar v veliki četertek revežem noge umival ali pa kako se je procesij udeleževal. Opozoroval je, kako se je do sedaj prezirala v čitankah zgodovina našega naroda itd., ter predlaga, naj bi se knjige tako uredile, da bi bile v njih realije dobro zastopane in tako n. pr. pri rastlinstvu ne samo deli kake rastline ampak tudi zakaj so ti deli koristni, a kod pride v žito snet itd., a pri zgodovini naj bi se oziralo na zgodovino slov. naroda. Gosp. Poljanec pravi, naj zbor izreče, da so: abecednica, prvo in drugo berilo nerabljive knjige in naj bi se nove spisale z ozirom na normalne učne načrte.

G. Žirovnik pravi, da v šolo po soših šolskih postavah slobodno hode detca katerega koli verskega izpovedanja, da bi se torej moralo na vse vere ozirati pri sestavi čitank, kajti če bi se v sv. Jožefu, o prvem obhajilu itd. notri pisalo bi s tem bil le eno verstvo zadovoljeno a drugo razžaljeno. Glede na to pa, da so taka berila iz biblije le katehetov predmet a ne učiteljev, predlaga naj se deno v prihodnje čitanke pred realijami le odlično moralna berila, katera bodo potem gotovo zadovoljila vse stranke. (Zbor z gromovitim: dobro! temu pritrjuje.) Končno se sprejme vsi preje navedeni predlogi skorej enoglasno. Preide se k peti točki: o disciplini v narodnej šoli, o kateri poroča g. Lapanje in po kratkem utemeljevanju nasvetuje naj se zbor izreče za upeljavo ustrahovalnih pravil.

G. Poljanec meni, da ovirajo disciplino tudi slaba šolska prostorja in nemarni stariši, ki svoje detce ne pošiljajo redno v šolo; taki nemarneži naj bi se strogo kaznovali. (G. Lapanje prevzame predsedništvo.) Gosp. Pajk pravi, da šolska poslopja baš ne ovirajo veliko discipline, a več jo ovira slabo šolsko obiskovanje. Sicer pa to uže postave določujo, da se kaznuje nemarni stariši. Toda, pravi, ustrahovalna pravila bi bila za mladež jako koristna, ker bi jih imela v rokah in bi jih nekoliko uže radi tega izpolnovala, kajti postave so potrebne in če tudi se vedno ne spolnujo, so vendar uže nekako vodilo ter se nekoliko uže radi tega spolnujo, ker so. Govornik živo priporoča ustrahovalna pravila ter podpira predlog referentov. Referentova resolucija se potem

sprejme. (Gospod Pajk prevzame predsedništvo).

Preide se k šesti točki: o sestavljenju učnih načrtov na utrakvističnih šolah. G. referent o tem poroča, ter pravi, da je težko v obeh jezikih podučevati, ker se s tem še enkrat toliko časa porabi. G. Pernišek meni naj bi se na mejah naredile paralelke. G. Jurkovič podpira ta predlog a le za take kraje, kjer je polovica ene in druga polovica druge narodnosti, sicer pa pravi naj bi se v taci krajih večini podvrгла manjšina, kjer je le en par ljudij (če tudi 20) druge narodnosti. G. Žirovnik naglašuje, da bi to ne bilo enakopravno, in meni, naj bi se v taci krajih vsaj terminologija v jeziku manjšine pravila. (Sprejeto.) Gosp. predsednik misli, da se je zbor oddaljil od predmeta, ker govori o razdelitvi a ne o učnih načrtih, kar je na dnevnem redu. G. Žirovnik na to opomni, da učne načrte uže imamo, če se šole razdele v paralelke. Končno je bil sprejet predlog g. Pernišeka naj se na mejah šole razdele v paralelke. Preide se potem k sedmi točki: o učnem načrtu za nemščino na eno, dve- in tri-razrednih slovenskih narodnih šolah. Gosp. Škoflek v tej zadevi temeljito poroča ter stavi več resolucij, ki so bile sprejete. G. Lapanje meni naj bi se uže v dvo-razrednih šolah o drugem oddelku družega razreda začelo nekaj o nemščini podučevati. Gosp. Pernišek pravi, da je zoper vso nemščino v narodnej šoli, kajti nje silenje je zoper vsa pedagoška načela, kar drugi narodi tudi nemajo, zakaj bi uže li Slovenci morali drugo pedagogiko uvajati.

(Gosp. Lapanje predseduje.) G. Pajk meni, da ne smemo stati na strogo pedagoškem stališču, nego se moramo tudi na to ozirati kaj je koristno, kajti Slovenec rabi po svetu nemščine, ker pride z Nemci v dotiko. Govornik meni, da bi se vsakako moral torej drugi deželni jezik vsaj nekoliko gojiti. (G. Pajk prevzame zopet predsedstvo.)

G. Pernišek se čudi, kako je to, da vsakdo navaja, da baš z Nemci pridemo v dotiko; saj Slovenec ide lahko tudi na Turško, Hrvatsko, Italijo, Španijo itd. in bi se torej morali logično vsi jeziki omenjenih narodov v narodnej šoli gojiti.

Gosp. Žirovnik omenja ministerjalne učne načrte ter kaže, da niti ministerstvo nij odločilo drugemu jeziku kaj prostora v narodnej šoli, kajti ono veli, da na nemških meščanskih šolah naj bi bila le nemščina učni predmet. A od meščanskih šol se več lahko terja nego od narodnih. Dalje pobija predlog g. Lapanja in pravi, da se v dvorazrednih šolah učenci ne bi še brati naučili. A če se podučuje,

mora vsaj toliko biti, da je temelj za daljni uk. Sicer pa iz dverazrednih narodnih šol nihče ne bode šel v srednje šole ampak bode ostal doma in obdeloval vinogradi in polje. Izgovor, da slovenski kmet mora znati zato nemščino, da bode mogel z Nemci občevati, če pride k njemu kaj kupovat, je prazen, kajti Nemec naj se nauči slovenski, če hoče pri nas kupčevati in ne ves slovenski narod nemški radi enega nemškega kupca. Dalje navaja, da še postava veli, da naj se prične takrat poduk v drugem dež. jeziku, ko se uže detca v materinščini dosta izuri. A to ne gre tako hitro. Glede na vse navedeno in glede na to, da nam sedaj še nij mogoče nemščine po narodnih šolah upustiti, potem predlaga naj bode nemščina učni predmet le v 5., 6., 7. in 8. razrednih narodnih šolah počenši od 3. razreda.

G. Meglič misli naj bi se nemščina jela v tretjem šolskem letu podučevati. Zbor končno nobenega teh predlogov ne odobri in le referentove resolucije sprejme.

Ker je bila uže ura čez 2 popoldne se sklene zadnje pitanje pustiti za drugi dan zborovanja.

G. Pajk se zahvaljuje končno za izkazano mu zaupanje in pravi, da ga jako veseli tako čvrsto napredovanje slovensko-štajerskih učiteljev in da bode vedno se trudil učiteljstvo po svoji moči podpirati. Zahvaljeva se vladnemu komisarju za njegovo potrpežljivost poziva zbor naj zakliče trikratni: Slava! nj. velič. našemu cesarju, kar se zgodi tudi z navdušenjem. Prva seja je bila torej končana in to na čast slovensko-štajerskega učiteljstva.

(Dalje prih.)

Deželni zbori.

Deželni zbor kranjski.

Sledeča pogodba, katera se je sklenila mej c. kr. finančnim ministerstvom v imenu c. kr. državne uprave in mej deželnim odborom za vojvodstvo Kranjsko v imenu tamšnjega deželnega zastopa o uravnavi razmer države k zemljišno-odveznemu zalogu na Kranjskem pod pridržkom ustavne privolitve — se je v dež. zboru izročila fin. odseku:

1. Namesti zajema, ki se je doslej na podlagi najvišjega sklepa od 12. novembra 1865 vsako leto odkazoval zemljišno odveznemu zalogu za vojvodstvo Kranjsko, se od 1. januarja 1875. l. do leta 1895, to leto vštevši, dovoljuje nepovračljiva državna podpora (subvencija) v letnem znesku od 150.000 gld. (rečem: sto in petdeset tisoč goldinarjev) av. veljave.

Ta podpora se v četrtletnih odplačilih (deležih) naprej izplačuje.

2. Deželi se od zajemov njej plačanih do konca leta 1874, kateri do konca leta 1873 dovoljeni skupaj znesó 872.246 gold. 11 $\frac{1}{2}$ kr. odpusti (spregleda), skupni znesek od 195.461 gld. 46 kr. in ostanek (prebitek), ki se po tem konci leta 1874 podá, naj bode brezobresten dolg.

3. Da se založijo potrebščine zemljišno-odveznega zaloga, naj se dotle, dokler traja lozanje (ždrebanje) zemljišno-odveznih obligacij, pobirajo davkne priklade in sicer k neposrednjim davkom (brez vojskine priklade) najmanj po 20%, k užitnini tudi najmanj po

20%. Te priklade znižati, v kar bi morala vsakako vlada dovoliti, bi se smelo le takrat, ko bi se po prenaredbi davkni postav povrhala podstava za naklade.

Zemljišno-odvezne priklade popolnem odpisovati, jih odlagati ali povračati, bi se smelo samo v tisti razmeri, v kateri se je to gledé na cesarske davke, na podlagi katerih se priklade izmerjajo, dovolilo od c. kr. finančne uprave.

4. Ako bi zarad kacega pomanjkljeja v prejemkih davknih priklad zalogu ne bilo moči svojih dolžnosti popolnem spolnovati, kakor tudi v tem slučaju, če bi — akoravno so imenovane priklade redoma prihajale, donesek dežele in stanovitna državna podpora (subvencija) ne zalegla za vsakokratne letne potrebščine, bo država za potrebo, ki jo je ona spoznala, dovoljevala povračljive zajeme, od katerih se bo plačevalo 5% obresti.

Obresti od obresti se pri tem ne bodo terjale.

5. Ako bi iz letnega gospodarjenja z zemljišno-odveznim zalogom nastali kaki prečezki, naj se ti obračajo najpoprej za plačevanje 5procentnih obresti za zajeme od leta 1875 dovoljene, po tem za plačevanje teh zajemov in poslednjič za plačevanje v točki 2. omenjenega ostalega dolga.

6. Dežela se zaveže, ako bi se ne bil državni dolg uže popolnem izplačal mej tem, ko se zemljišno-odvezne obligacije lozajo, da bode v točki 3. do končanega lozanja dogovorjene davkne priklade tudi še čez ta obrok in neposrednje se z njim stikaje pobiralo dotle, dokler je zemljišno-odvezni zalog še kaj dolžan državi, da se ta dolg izplača vsled točke 5. te pogodbe.

7. Proračun in računski sklep zemljišno-odveznega zaklada se ima tudi za naprej vsako leto, še predno se predlaga v deželnem zboru, priobčiti c. kr. finančnemu ministerstvu.

8. Ta pogodba se bo spisala v dveh soglasnih neštampiljanih primerkih, katera se bosta podpisala od finančnega ministra, potem od deželnega glavarja in dveh deželnih odbornikov, teh primerkov eden se ima hraniti pri c. kr. finančnem ministerstvu, drugi pa pri deželnem zastopu.

Deželni zbor goriški.

[Izv. dop.]

(5. seja dne 18. sept.) Grof Strasoldo opraviči pismeno svojo nenavzočnost. Nove peticije se izročé dotičnemu odseku.

Dottori bere interpelacijo, v kateri vpraša vlado, zakaj nij rešila pritožbe, katero ji je bil podal deželni odbor zastran združenja deželnih šolskih svetovalstev goriškega, tržaškega in istrskega pri namestništvem sedeži v Trstu in ali misli v veljavi obdržati naredbe, vsled katerih se zastopnika dež. odbora ne deležita več sej dež. šolskega svetovalstva.

Vladni zastopnik hoče predložiti to interpelacijo veleslavni vladi.

Na to odgovarja vladni zastopnik na interpelacijo, katero so sprožili Dottori in tovariši v tretji zborovi seji. On pravi, da je namestništvo uže predložilo v zadnji seji sprejete prenarredbe šolskih postav ministerstvu za uk in da mu je tudi poročilo o letošnji interpelaciji poslalo.

Dr. Lavrič si izprosi besede in bare to-le interpelacijo:

Visoki c. kr. vladi!

Po §. 5 postave 23. maja 1873, št. 121 drž. zak. ima občinski glavar z dvema staričinama vsako leto napraviti imenik tistih mož, ki so po postavi klicani za porotnike in mora pri vsakem pristavititi, kateri domačih jezikov razume in kateri navadno govori.

Vsled §. 9 ima okrajni glavar v deželah, v katerih več jezikov govore — kadar predloži prvotne imenike predsedniku dež. sodnije, v njih zaznamovati tiste možé, ki so zraven družih lastnosti tudi gledé znanosti jezikov zmožni porotnikovati.

Iz tega in iz §. 14 te postave, ki ukazuje, da se ima sestaviti le en glavni imenik porotnikov, sledi, da smejo v takih kronovinah porotniki biti le taki možjé, kateri govorijo en deželni, in saj dobro razumejo tudi drugi deželni jezik.

To in le to se vjema z duhom postave, z namenom porotnih sodnij, ter se popolnem strinja s §. 19 drž. osnovnih postav, in z drugim narodom saj po načelu pravičnimi postavami.

Ali takih porotnikov je malo na Goriškem. Slovencev je sicer nekaj, ki italijansko dobro razumejo in govorijo; kaj malo pa je Italijanov, kateri zadosti razumejo slovenski jezik.

Da se iz zadrege spravi v §. 11 te postave omenjena komisija nij ona pri Italijanih dosti gledala na to, ali znajo slovenski ali ne; izmej Slovencev pa je vzela le take, ki razumejo dobro italijansko. Ker je in mora vsled tega pri glavnih obravnava zmirom velika večina porotnikov biti italijanska, rabi sodnija tolmača, če ima pred soboj zatoženca slovenskega rodu in drž. pravdnik in zagovornik govorita le italijansko.

Tako obravnavanje kazenskih pravd pa greši zoper namen porotnih sodnij, katerih bistvo je v tem, da sodi ljudstvo, mej katerim se je hudodelstvo dognalo; zato se godi, da sodijo večidel sorojaki sorojaka. Pri nas je pa Slovenec odtegnen svojim kompetentnim porotnikom, in podvržen je drugim, ki ga celó ne umejo, akoprem terja tudi pametno pravosodje in državna vez, da neposredno razume domači sodnik zlasti porotnik, domačega zatoženca, pa priče.

Tako obravnavanje je dalje nepotrebno in velika potrata časa, je pretežavna naloga tolmaču, ki ima hipoma predstavljati iz enega jezika v drugi, ter žali nas Slovence, ki smo velika večina v deželi, vrh vsega je to nepostavno in uzrok ničnosti.

Vsem tem nerednostim in tej krivici se dá lahko v okom priti, če se napravita dva glavna imenika: slovenskih in italijanskih porotnikov.

To bi bilo toliko laže, ker je pri dotičnih sodnijah vseh stopinj mnogo sodnijskih uradnikov, ki so slovenskega jezika zmožni. Tudi zagovornikov ne bo premalo, če se pokličejo vse tiste osebe, katere našteva §. 59 kazenskega postopnika.

Na podlagi tega vprašamo podpisani visoko vlado, ali hoče storiti, kar je treba, da se pri okrožni sodnji v Gorici vpelje poseben in primeren imenik porotnikov za slovenske zatoženca.

V Gorici dne 17. septembra 1874.

Dr. Lavrič l. r., Dr. Žigon l. r., J. Faganel l. r., Pagliaruzzi l. r., Dr. Abram l. r., Karl Pollaj l. r., Ant. Črne l. r.

Vladni zastopnik hoče tudi to interpelacijo predložiti velesl. vladi.

Po prestopu na dnevni red motivuje poslanec baron Ritter svoj v zadnji seji napovedan predlog zastran predelske železnice. On meni, da bode vprašanje zaradi nadaljevanja Rudolfove železnične črte do Trsta skoro gotovo rešeno v prihodnji državnozborni sesiji in ker si bo močna stranka privržencev Loške črte gotovo na vse kriplje prizadevala, da spravi vodo na svoj mlin, zato je sila, da storimo tudi mi, kar le mogoče, da pridobimo večino na svojo stran. Zato naj zbor naloži deželnemu odboru, da poda v tem smislu peticijo državnemu zboru. Predlog je soglasno sprejet.

(Dalje prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 25. septembra.

Dasiravno zborujejo deželni zbori, vendar je v naši notranji politiki velika suša.

Češki dnevnik „Posel z Prahy“ začenja celo vrsto člankov pisati o potrebi osnovanja avstrijsko patrijotične stranke, ki bi vse življe zedinila, katerim je na Avstriji še kaj ležeče. „Nasproti nemški centralizaciji naj se postavi centralizacija vseh opozicijskih življenj, slovenskega na čelu.“ Dobro, ali naj nam češki list pove, kdo mej Slovanu je bil dozdej bolj separatist, kdo se je bolj centralizaciji avstrijskih Slovanov dejansko ustavljal nego baš Čehi. Dobro bi bilo, da v tem proderu „Poslova“ misel in njene konsekvence.

Hrvatska vlada je činom pokazala, da razume svobodo naroda bolje nego pri nas cislejtanska vlada. Pri nas se uradniki z grdo komandirajo k volitvam in se izreja, da robato rečemo „k. k. stimmvieh“. Hrvatska vlada pak je okrajnemu glavarju garščičkemu, ki je kandidiral te dni za narodnega poslanca in volilcem rekel, da je vladni kandidat, pisala odločno, da če kandidira nikakor ne sme svojega službenega značaja vmes mečati, ker vlada ne postavlja oficijelnih kandidatur, tem menj ker je poslanstvo uradnikov na škodo njihovih služeb, katere se zanemarjajo. — Kdaj bomo pri nas prišli tako daleč, da bodo od same vlade c. kr. uradniki enako zavrženi iz nemščurske politike — na delo in dolžnost!

Vnanje države.

Francoski list „Liberté“ poroča, da je republikanski španski general Zabala povabil Bazainea, naj prevzame kak komando v Španiji, ne pa Don Karlos.

Zbor poslancev **švicarskih** svobodomiselnih katoliških društev v Oltenu je odobril načrt ustave katoliške cerkve, katerega je centralni odbor izdelal. Škof je odgovoren in se lahko odstavi.

Telegraf poroča o novih grozovitostih **Karlistov**, teh najnovejših braniteljev vere in božjega prava, kateri imajo ultramontansko duhovenstvo za pokrovitelja. Zadnje dni so napali več vasij ob litoralni železnici, ter so v Arenys-de-Maru oropali 700 ljudi. V Masnau so postrelili več moških in žensk, ki se ubežali v dva čolna. Še veliko grozovitostij bi se dalo povedati. Fanatizem je od dne do dne večji. Za Španijo so Karlisti to, kar so bili za naše kraje krvoločni Turki.

Pruski listi poročajo, da se je začelo glavno obravnavanje proti 38 voditeljem, ki so napravili pri Königsbergu kmetsk upor. — Prošt Kubaczek, katerega je dekan Rzezniewski ekskomuniciral, je izdal spomenico na kapitel, v kateri proti izobčenju protestira ter je za ničevno razglasa, ker je more izreči samo papež ali škof. Prošt ob enem pravi, da bode dekana pri sodnji tožil.

Dopisi.

Iz Mengša 24. sept. [Izv. dopis.] Mengeš je dobil pretečeno soboto, 19. sept., v osobi gosp. Jakoba Cundra novega župana, katerega smo uže zelo pogrešali, kajti mesto županovo bilo je od 16. jun. izprazneno. Gosp. Jakob Cunder je po naših mislih za župana iz odbornikov občinskega zastopa najbolj zmožen in upamo, da bode tudi željam in potrebam občanov po moči v vsakem obziru ustrezal; voljeni župan je tudi ud mengiške čitalnice. Za svetovalca sta izvoljena gg. Podrekar in Kuralt. Volitev občinskega zastopa se je vršila uže pred dvema mesecema; nij treba omenjati, da so voljeni odborniki brez izjeme narodnjaki — kajti nasprotnikov narodnih teženj imamo tu jako malo — vendar moram žalibog trditi, da narodna zavest mej Mengšani nij na oni stopinji, na kateri bi morala biti, da je večini še vse eno, ali smo v svojej hiši tudi svoji gospodarji ali tujčevi hlapci. Volitev zastopa napravila je veliko nepotrebnih zmešnjav; občanov prišlo je jako malo k volitvi, komaj deseti del, ali pa še ne, ter so s tem očitvidno pokazali, da še nemajo pravega razuma o občinskem življenju, katero si ravno z volitvijo sami ustvarjajo. Ta mlačnost vendar se da pri današnjih razmerah opravičiti; nikakor pa ne morem umeti, da so ravno oni, ki se volitve nijso udeležili, pozneje napejali vse svoje žile in moči, heračili po občini podpisov, katerih so tudi nekaj nabrali, da bi voljeno zastopstvo vrgli. Posrečilo se jim je, odstraniti oba učitelja. Da učitelja res nemata postavne starosti, rad priznavam, vendar ne priznavam, da bi tičal glavni vzrok protestovanja v tej reči. Nečem bolj natanko opisovati, od koga je izviral najprvo protest, akoravno mi nij neznano, nečem kritikovati tacega delovanja, katero mora koncem škodovati občini, nečem uznemirjevati sedaj uže nekoliko potolaženih src, morda sčasoma vendar spoznavajo, da le zedinjeno delovanje in sporazumljenje, ne pa osobno mrzenje in nezaupnost, oživlja posamezne ude v občini ter povspešuje njen napredek.

Novemu županu pa želim, da bi se mu posrečilo z zedinjenimi močmi vselej in v prvej vrsti povspeševati napredek in blagostanje v občini, in upam, da ne bode nikdar iskal svoje osobne časti v škodo občine, ter sčasoma zabredel tako daleč, kakor njegov kolega g. Janez v Kamniku ter z nepremišljenimi in bedastimi peticijami blamiral sebe in občino pred vso deželo.

Iz Maribora 23. sept. [Izv. dopis.] Vsak v tem mestu bivajoč „naše gore list“, bil je 7. t. m. do srca poparjen, ko je videl kako se hoče zagvozda pangermanstva pod masko shoda društev „ki imajo le humanen namen“ vse globljeje zabijati v slovenski življ. Omenjenega dne imeli so namreč tukaj nemški gasilci zopet kakor nekoliko tednov pred v Celovci slovesen javen shod. Mesto je bilo to se ve da z veni napisi in praporji prepreženo. a s kakimi, — rad molčim. Omenim samo, da so pri vходу v mesto gasilcem na čelu jezдили štirje jezdeci, mej katerimi je eden prav možko po konci držal zastavo z napisom: „Es lebe das vereinte Deutschland!“ — Pa proč s takimi prizori, pri katerih pogledu se Slovanu rode krvavi občutki, ter mu presunljajo srce, ker

so do britkih solz žalostni. Zaigraj pa zdaj srce slovensko, ker omenil bom dogodjaj, ki je bil blaga rosa, hladen balzám za, od 7. sept. ranjeno srce, omenil bom „besedo“, ki so jo naredili 21. t. m. slovensko-štajerski učitelji. — Ko si vstopil v prostorno dvorano, kako dobrodejen pogled! Lepa kita slovenske inteligencije šepeta miloglasno slovensčino! Kdo je ne bi gledal z blaženosti žarečim očesom. — Po osmi uri je bilo občinstvo zbrano, in godba je s slavnim „Naprej“ em storila začetek „besedi“. Komu nij poskočilo srce pri zaslišanju tega umotvora? Kdo bi mogel slušati brez čuti, brez ponosa, kako je krepki pevski zbor grmel z odra „Slovana“, ki se je burno sprejel, in se ve da ponoviti mogel. Ne bom dalje navajal, kako se je vršil program, ker za panegirik je moje pero preslabo. Narodni duh nas je dolgo v noč držal zbrane v lepej zabavi, katera bo vsacem deležniku ostala v sladkem nepozabljivemu spominu. — Neginečo hvalo sprejmite za to, Vi blagovestniki narodne omike, gospoda učitelji, ki ste nam tako zabavo storili, ničesar se ne boječ! Vrnivši se na svoje domove, bodite doma narodu danica, ter ga zbuajte v narodno napredovanje in dosego velicega namena! Prebijajte led, ki ga je dolga leta obdajal, preganjajte temno noč, v kateri je sto in sto let tičal, oživljajte mu milo spomlad, nado plodne jeseni — razsvetite ga in mu pripravite mesto katero mu gre po božjih postavah in njegovi dušni zmožnosti! In prišel bode čas, ko bode nekaljeno veselje vladalo po blagoslovljenih krajih slovenskih, ko bode Slovenec ponosno mislil na svojo domovino ki je svobodna, od prijatelja ljubljena in čislana, od neprijatelja spoštovana in čestita, na domovino, ki ima bistre sinove, da z umom slavo njeno širijo po začujenem svetu, modre krasne hčere, kinč naroda presrečnega. V duhu gledam to zlato dobo, polno slave, polno radosti, polno ponosnega zadovoljstva! — Tedaj na zdar, gospoda učitelji, ker

„Vi gojite iskru, nad kóm sile nije,
Premda svud okolo glupost crna klije,
Iskru ljudskog mozga, um — svjetilo s neba,
K poslu dakle smjelo, da nas mrak nestigne,
Da u robstvo narod glupost nam neprigne,
I budućnost da mu dušman nevreha! J. F.

Iz hrenovske župnije na Notranjskem 23. sept. [Izv. dop.] Tri leta sem, pričele so se pri nas vojaške vaje, katere so se prejšnja leta okrog Gorice vršile, odkoder so se jih s prošnjami oprostili, ter nam tu pridobili. S prva smo mislili, da bodejo te vaje le eno leto trajale, potem pa da bodedo zopet mir pred vojaki imeli. A naša samo tolažba je bila prazna, namesto da bi se nam ta nadloga pomanjšala, godi se nasprotno, kajti letos bilo je še več vojakov, torej več — škode po polji in v poslopih, od njih se pa vedno manj plačuje. Tako so prvo leto za prenočnino dajali eden in pol krajcarja, kar tudi po postavi gre; tako je vsaj v drugih deželah našega cesarstva. Letos se jim je pa ta poldrugi krajcar preveč zdel ter odbili so enega proč in plačevali samo po pol krajcarja. Ali nij to krivica za nas? Če uže oni od nas terjajo stanovanja kakoršna so predpisana, zakaj se pa tudi nam ne dá kar nam gre? Sčasoma morda nam še to odbijejo, potem jim bodedo še „menažo“ zastonj kuhali ka-li? Ko pride „kvartiraš“, vse pregleda, kaka

soba bode za podčastnika, posebno za šikovnika. Navadno ne smeta več kot dva v eni sobi biti, če je pa le mogoče, je en sami. V sobi mora biti po zaukazu postelja, stol in miza, to se razume vse snažno; za vse to se dobi pol krajcarja na dan, res lep denar, kaj ne? To je posebno lep dobiček za krčmarje, kateri od te sobe še dohodnino plačujejo, a morajo gosta, ki bi mu za en večer rad dal 30 kr. in še več proč odpustiti, ker nema prostora. Kakšna škoda se nam pa stoprv po polji dela! Tu se ne gleda je-li njiva, travnik ali pašnik. Črez vse se gazi, vozi, hodi in tlači, da je veselje — morda za vojaške poveljnike, za nas posestnike gotovo ne; kajti komu more to goditi, ako se ubogi pridelek našega polja tako neusmiljeno, ne da bi komu kaj hasnilo, tepta in raztresa! Kaj je pa še le sè sadjem, kamor vojaki pridero? Oni naglo polajšajo pezo drevesa. Pa nij čuda. Ako ubogi vojak zjutraj ob 4. uri vstane in ga tešče potem skozi celi dan poganjajo, v veliki je skušnjavi, pomagati si, če si le more, kar še lastnik sadja ne sme skoraj zameriti.

Naj bi višje oblasti vprihodnjich bolj gledale na pritožbe nas hudo zadetih posestnikov, ki davke plačujemo.

Iz Zagreba 24. sept. [Izv. dopis.] Naše vseučilišče se bo, kakor znano, 19. oktobra slavnostno odprlo. Faktično se bodo pa predavanja na vseh treh do sedaj oživotvorjenih fakultetah uže začetkom meseca oktobra začela. Slovenski dijaki, ki so se namenili na naše vseučilišče priti, naj tedaj uže prve dni oktobra doli pridejo. Odbor za slavnost otvorjenja je za slavnostne stroške uže do 8000 gold. nabral. Slavnostni program je tudi uže ustanovljen. Inostranih gostov prijavlja se vsak dan več. Želeti bi bilo, da bi na dan otvorjenja tudi kaj slovenskih znanostnih veljakov v Zagreb prišlo, da bo tudi slovenski narod dostojno zastopan pri otvorjenji zavoda, ki je tolike pomembe za vse jugoslovanstvo. (Nij nam znano, da bi bil odbor kako vabilo izdal, ki bi veljalo tudi Slovencem. Ur.)

Domače stvari.

— (V. seje dež. zbora kranjskega) 26. sept. dnevni red bode: 1. Branje zapisnika 4. seje. 2. Naznanilo deželno-zbornega predsedstva. 3. Vladna predloga za načrtom postave zavolj varstva poljskega blaga. 4. Vtemeljenje predloga gospod dr. Bleiweisa zavolj pomnoženja števila okrajnih zdravnikov na Kranjskem. 5. Poročilo deželnega odbora z načrtom nove občinske postave. 6. Poročilo finančnega odseka o načrtu postave zavolj izključitve po dohodkih hišnega davka prostih poslopij odmerjene dohodnine in prikladov za dež. okrajne in občinske potrebščine. 7. Poročilo finančnega odseka zavolj povišanja plačila okrajnim ranocelnikom na Kranjskem.

— (Veselica v ljubljanski čitalnici) na čast slov. poslancem in na korist vrhniškim pogorelcem in unesrečenim Dolenjcem je bila v četrtek prav dobro obiskano. Bruto-dohodek loterije je 241 gl. 60 kr.

— (Odsek za kmetijsko šolo na Dolenjskem) je sestavljen iz 7 udov in sicer: dr. Razlag predsednik, vitez pl. Savinschegg predsednikov namestnik in zapisnikar, grof Barbo, grof Margheri, Karel Rudež, dr. Costa in Murnik. — To omenjamo, ker zadnje poročilo nij bilo natančno.

— (Nesreča.) Iz Polja pri Ljubljani se nam piše 23. t. m.: Nek mož z Gorenjskega je obiskal te dni svojega prijatelja v Sneberji. 21. t. m. zvečer so meli s konjem proso; ta mož gre za konja, da bi snop popravil; konj vdari z ного in ga zadene tako nesrečno na trebuh da je bil pri tej priči mrtev.

— (Iz Gradca) se nam poroča: Vlada hoče kaj veliko nemščine slovenskim šolam na Štajerskem usiliti. Vsaj načrt v tem smislu je predložila učiteljem, ki so tu pri deželni učiteljski konferenci zbrani. Kakor čujem, bodo se tu navzoči slovenski učitelji jako branili nemščine za učni jezik in upanje imamo, da bodo zmagali. To bode pa uže obveljalo, da bode nemščina tudi za

naprej učni predmet, kar bi bilo še najmanjše zlo.

Zahvala.

Da je bilo mogoče, osnovati v Mariboru naše učiteljsko zborovanje in jako krasno „besedo“, zahvaliti se imamo veliki podpori mariborskih domoljubov, ki so materijelno in dejansko naše podvzetje izpeljati pripomogli. Zavoljo tega naj jim izrekamo v imenu vsega navzočega učiteljsva prisrčno zahvalo za podporo in za veliko prijaznost.

Odbor
„Učiteljskega društva za slovenski Štajer“.

Umrli v Ljubljani

od 21. do 23. septembra:

Karl Gebhard, st. 16 mes., za kozami. Alojzij Grčar, 4 l., za rujavico. Teodor Traven, star 9 l., pa Jožefa Koder, st. 4 l., na rujavici. Fr. Omejec star 10 ur zaradi slabosti. Terezija Mažar, 54 let na črevesni bolezni. Alfred Zežehko, 3 l. na rujavici. Jovana Cerne, 6 tednov za grižo. Marija Pradovka 95 let zaradi starosti. Gospica Kati Novakovič 14 l. za boleznijo v križi.

Tujci.

24. septembra:

Evropa: Schönwetter, Drakslar, pl. Lillienau iz Dunaja. — Brilič iz Karlovca. — pl. Hübl iz Gradca.

Pri Slonu: Fišer iz Čakovca. — Kreminger iz Karlovca. — Manih iz Maribora. — Vild, Marušić iz Gorice. — Grab, Ehrfurth iz Dunaja. — Zarnik iz Trnovca. — Gospa Grmovnik žena šefredakterja iz Dunaja.

Pri Malčici: Homan iz Radovljice. — Erlich, Mandelc, Fušar, dr. Brum iz Dunaja. — Rapl z gospo iz Gradca. — Grosmann, stotnikova žena iz Ptujca.

Pri Zamorci: Krug iz Dunaja. — Zavernik iz Maribora.

Pri carju avstrijskem: Reiser iz Mniheva. — Pindler iz Lemberga.

Pri bavarskem dvoru: Pfeifer, Kiot oba iz Dunaja.

Dunajska borza 25. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	71 gl.	30 kr.
Enotni drž. dolg v bankovcih	74	—
Enotni drž. dolg v srebru	109	50
1860 drž. posojilo	989	—
Akcije narodne banke	250	—
Kreditne akcijske	109	40
London	8	79
Napol.	—	—
C. k. cekini	—	—
Srebro	103	60

Ker so se v kratkem času

veči dobitki

pri srečkanji loz pripetili v moji kupčiji, priporočam in ponudim p. t. občinstvu zopet

Brunšvejske 20-tolar loze

po sledečem kupu:

Glavni dobitek je 40.000 tolarjev ali 60.000 gold. a. v.

En cel original-loz stoji gold. 140 a. v.

Deli loza:

1/2	gold. 75
1/4	40
1/10	16
1/20	8

Glavni dobitek je: 40.000, 6000, 4000 tolarjev itd.

50 veliki dobitki morajo vlečeni biti, zategadelj vsak z serijo srečkanji loz in del loza more vdobiti.

Srečkanje bode uže 30. septembra 1874.

Naročila in pisma z novcem se koj rešijo.

Liste po srečkanji se razpošiljajo prosto in franko.

J. Brod,

Bank & Wechsel-Geschäft in Prag,

Wenzelplatz Nr. 3 neben „Spinka“.

(260—4)

Izdatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semer.



Pomoček za pokončevanje podgan.

M. Spielman iz Zagreba,

c. kr. izklj. privilegija lastnik se uvoja p. t. občinstvu svoj nezmotljiv pripomoček za pokončevanje podgan, mišev, krtov in ščurkov priporočiti, ker more činnost svojih pripomočkov z najboljšimi spričali od visokih oblastij in od zasobnikov spričati in se učinek pripomočka hitro pokaže.

Fabrika in depozitirji so porok zato, da to sredstvo res pomaga. Moje zaloge so v vseh c. kr. glavnih mestih.

C. kr. izključivo privilegirana brezstrupna

Tinktura za stenice,

ki v dveh minutah stenice in zalego pokonča.

Univerzalni flašter za kurje očesa, s katerim se v najkrajšem času izgubi vsako kurje oko.

Kavčuk pasta,

s katerim se vsako usnje, obutalo, tako namaže, da ne gre voda skozi, če se prav 48 ur v njej stoji.

Mazilo za ozeblino,

ako se potrebuje, neha precej srbita, in ozeblino se ozdravi.

Cene: 1 dozis pomočka za uničevanje podgan, mišev in krtov 1 gl. — 1 flaša tinkture za stenice 40 kr. — 1 flaša prahu za ščurke 60 kr. — 1 doza flaštra za kurje očesa 50 kr. — 1 dozis kavčuk-paste 50 kr. — Mazilo za ozeblino 1 gl. 10 kr. Pri vsacem se pove, kako je rabiti.

Ljubljana: H. L. Wencel, glavni trg, „pri plavi kugli“. — Kamnik: Janez Murnik. — Škofja Loka: Franc Marinšek. — Mengš: M. A. Jencić. — Radovljica: Fridrich Hamann. (200—5)

Lastnina in usk „Narodne tiskarne“.